

Eli Johanne Ellingsve
Statens navnekonsulent for Midt-Norge
NTNU
Trondheim

Kultur- og kirke departementet
OSLO

Trondheim, 22. mars 2004

Merknader til forslag om endring av Lov om stadnamn

Jeg viser til utsendt forslag til endring av Lov om stadnamn. På side 2 i forslaget listes det opp 4 punkt som er blant punkt som foreslås endret. Siden alle endringsforslag ble grundig drøftet og kommentert av Statens navnekonsulenter i første høringsrunde, vil jeg denne gangen nøye meg med å kommentere de 4 punktene departementet her trekker spesielt frem.

Første strekpunkt (Forenkling av saksgang)

Departementet foreslår ("sterk") forenkling i saksgangen i navnesaker, endringer (sitat) "som vil gjøre regelverket klarere og dermed lettere tilgjengelig for alle som skal praktisere det, samtidig som det demokratiske og det navnefaglige aspektet fremdeles blir ivarettat". Forenklingen består først og fremst i at Statens navnekonsulenter ikke lenger skal utrede navnespørsmål i forhold til Lov om stadnamn, norsk rettskriving og navnehistorie før disse spørsmålene legges frem for lokale/kommunale instanser og interessegrupper til uttalelse. Etter min mening vil departementets forslag til forenklet saksbehandling nødvendigvis føre til at en svekker lokale/kommunale instansers mulighet for å drøfte navnespørsmål på saklig og faglig grunnlag. Som departementet har registrert i høringsuttalelser (jfr punkt 6.1.2 Vurdering), er regelverket lite kjent. Navnekonsulentenes saksutredninger (som departementet synes å ha misforstått som forskning) fungerer i dag som saksgrunnlag og innføring i rammeverket rundt navnebehandling overfor instanser (med ulik besetning, lokalisering og funksjonstid) som ikke har noen mulighet for å innhente den nødvendige informasjonen selv innenfor tidsrammene. Informasjonsarbeid i form av (spadisk) kursvirksomhet vil tilgodese forholdsvis få aktører, hva tid, rom og konkretiseringsnivå gjelder. Uten saklig og faglig kunnskap vil drøfting av offentlige navnespørsmål i kommunene være meningsløs. Jeg kan derfor ikke støtte departementets forslag til endring av denne saksgangen, som etter min vurdering vil undergrave såvel det demokratiske som det navnefaglige aspektet i navnesaker.

Andre strekpunkt (Endring av lovbestemmelser)

Departementet uttaler at (sitat) "Flere av bestemmelsene har vist seg å medføre urimelig mye arbeid, lokal strid og klagesaker. Endringer som går ut på å fjerne eller myke opp disse bestemmelsene bør derfor vurderes." Jeg viser igjen til navnekonsulentenes merknader i første høringsrunde, og vil her begrense meg til å fremheve to forhold. A) Lokal strid i navnesaker skyldes etter min erfaring i svært mange saker det forhold at instanser uten fag- og sakkunnskap, ofte av private årsaker (for eksempel unorsk skrivemåte av (eget) etternavn), ønsker å opprettholde eller innføre skriftformer som avviker fra norsk rettskriving eller avspeiler misforståelse hva navnets opphav gjelder. Lov om stadnamn bør være et verktøy for å sikre et nasjonalt norsk navneverk, og ikke et redskap for kortsiktige, private særinteresser. Det norske navneverket omfatter så vel gårds- og bruksnavn som rene naturnavn. Jeg støtter et

forslag (jfr departementets forslag i punkt 8.4) om at ubestemt form av gårds- og bruksnavn skal brukes dersom det er den som er i levende bruk i det lokale talemålet, og har sterk tradisjon i skrift, men under forutsetning av at formen er i samsvar med norsk rettskrivning.

B) Jeg støtter også departementets forslag om at den alminnelige nåværende lokale talemålsformen bør legges til grunn for normering av skrivemåter, med forbehold om at en må kunne avverge uheldige skriveformer for stedsnavn som i nyere tid er tatt i bruk av utbyggingsselskap (eiendomsmeglere, proprietærer, entreprenører, banker, reklameselskap osv.) – altså tilfeller der det mangler eller har manglet en levende lokal uttaleform fordi navnet er lite kjent eller nytt, eller skapt uten hensyn til det lokale talemålet. Her kan det nye lovpunktet om navnevern utformes med tanke på slike tilfeller.

Tredje strekpunkt (Tillegg til lova)

Jeg støtter departementets forslag om å regelfeste formålsparagraf og bestemmelser om navnevern, samt fastsetting av navn og presisering av plikten til å ta i bruk fastsatte navn.

Fjerde strekpunkt (Bedre og flere definisjoner)

Jeg støtter departementets forslag om å utvide lov og forskrifter med klarere definisjoner. Under arbeidet med utforming av definisjoner som helt eller delvis gjelder begrep som allerede eksisterer innenfor navneforskningen, vil det være ønskelig med et samarbeid mellom departementet og det navnefaglige forskningsmiljøet, med tanke på å korrigere eksisterende uheldige eller utilstrekkelige formuleringer og unngå ny unødvendig synonymi og tvetydighet. Under utformingen av nye forskrifter vil det være ønskelig med et samarbeid mellom departementet og Statens navnekonsulenter, for å registrere og korrigere uheldige formuleringer og mangler i de eksisterende forskriftene.

Eli Johanne Ellingsve